

U I M E R E P U B L I K E H R V A T S K E
P R E S U D A

Vrhovni sud Republike Hrvatske u vijeću sastavljenom od sudaca Vrhovnog suda Zlate Lipnjak-Bosanac, kao predsjednice vijeća, te Ileana Vinja, Melite Božičević-Grbić, Senke Klarić-Baranović i Vesne Vrbećić, kao članova vijeća, i višeg sudskog savjetnika Vojimira Katića, kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv opt. M. P. i dr., zbog kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu – OKZRH), odlučujući o žalbama optuženika podnesenim protiv presude Županijskog suda u Zadru od 15. listopada 2008. godine, br. K-79/06, u sjednici održanoj dana 5. studenog 2009. godine, u odsutnosti uredno obaviještenog zamjenika Glavnog državnog odvjetnika Republike Hrvatske,

presudio je:

Djelomično se prihvaća žalba opt. M. P. te se preinačuje prvostupanjska presuda u odluci o kazni tako da se taj optuženik, zbog kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. OKZRH za koje je po sudu prvog stupnja oglašen krivim, osuđuje na kaznu zatvora u trajanju od šest godina, u koju mu se, temeljem čl. 43. OKZRH, uračunava vrijeme provedeno u pritvoru od 27. travnja 1992. godine do 22. lipnja 1992. godine.

U ostalom dijelu žalba opt. M. P. te žalba opt. B. B. odbijaju se kao neosnovane i, u nepreinačenom dijelu, potvrđuje presuda suda prvog stupnja.

Obrazloženje

Pobijanom presudom u odsutnosti su oglašeni krivima opt. M. P. i opt. B. B. zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH pa je opt. M. P. osuđen na kaznu zatvora u trajanju od 10 godine, dok je opt. B. B. za to kazneno djelo utvrđena kazna zatvora u trajanju od 20 godina, te mu je uzeta kao utvrđena kazna zatvora u trajanju od sedam godina koja mu je zbog kaznenog djela iz čl. 120. st. 1. OKZRH izrečena pravomoćnom presudom Županijskog suda u Zadru br. K-36/95 od 9. listopada 1995. godine pa je primjenom odredaba o stjecaju ovaj optuženik osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 20 godina. Obojici optuženika uračunato je vrijeme koje su proveli u pritvoru, sukladno čl. 43. OKZRH.

Temeljem čl. 64. st. 1. OKZRH, oduzet je pištolj marke „Beretta“ cal. 7,65 mm sa streljivom, koji je privremeno oduzet od opt. M. P..

Oba optuženika oslobođeni su dužnosti snanjanja troškova kaznenog postupka.

Protiv ove presude žali se opt. M. P. po svom branitelju F. B., odvjetniku iz Z., zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja te zbog odluke o kazni, s prijedlogom da se pobijana presuda ukine i vrati sudu prvog stupnja na ponovno suđenje, a podredno da se ta presuda preinači i optuženiku izrekne blaža kazna zatvora.

Opt. B. B. se žali po svom branitelju L. S., odvjetniku iz Z., zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka, povrede kaznenog zakona, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja te zbog odluke o kazni, s prijedlogom da se pobijana presuda ukine i vrati sudu prvog stupnja na ponovno suđenje.

Odgovor na žalbe nije podnesen.

Prije održavanja sjednice vijeća spis je, sukladno čl. 373. st. 1. ZKP, dostavljen Glavnom državnom odvjetniku Republike Hrvatske na dužno razgledanje i vraćen s prijedlogom da se žalbe optuženika kao neosnovane odbiju, a prvostupanjska presuda u cijelosti potvrdi.

Žalba opt. M. P. je djelomično osnovana, dok žalba opt. B. B. nije osnovana.

Prije svega, treba reći da su ranijom osuđujućom presudom oba optuženika bila oglašena krivima zbog terećenog kaznenog djela, ali je ta presuda, prihvatanjem žalbi optuženika, ukinuta rješenjem ovog Vrhovnog suda br. I Kž-1112/03 od 12. listopada 2006. godine zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka vezano za nepravilno provedeni postupak konvalidacije u predmetu Okružnog suda u Kninu br. K-114/93 koji je protiv optuženika tamo vođen zbog istog kriminalnog događaja.

U ponovljenom suđenju, prvostupanjski je sud otklonio uočene povrede i proveo postupak konvalidacije sukladno odredbi čl. 5. st. 1. i 2. Uredbe o provođenju Zakona o konvalidaciji u predmetima sudske naravi ("Narodne novine", broj 51/98), zbog čega prigovori žalbe opt. B. B. u tom pravcu više nisu osnovani. Naime, nakon što su postupovne radnje iz predmeta Okružnog suda u Kninu usklađene s propisima Republike Hrvatske (što je u ponovljenom postupku učinjeno usklađivanjem optužnice) započeti postupak pred sudovima na okupiranom području za vrijeme oružanih sukoba u Republici Hrvatskoj treba se nastaviti, što znači da do tada izvedene postupovne radnje i dokazi mogu biti zakonito upotrijebljeni u nastavku suđenja, kao što je ovdje slučaj.

Također, neprihvatljiv je navod žalbe tog optuženika da je izreka prvostupanjske presude nerazumljiva, proturječna sama sebi i razlozima presude i „o odlučnim činjenicama postoji znatno proturječje ...“. Žalitelj samo paušalno nabroja neke od razloga iz čl. 367. st. 1. toč. 11. ZKP bez navođenja konkretnih argumenata, a kako niti ovaj Vrhovni sud, ispitujući prvostupanjsku presudu po službenoj dužnosti, takve povrede nije uočio, to istaknuti navodi žalbe nisu osnovani.

Isto tako, suprotno tvrdnji žalbe opt. B. B., u konkretnom slučaju su ostvareni svi zakonski uvjeti za suđenje u odsutnosti optuženika, a osim toga obrana se takvom prijedlogu državnog odvjetnika na glavnoj raspravi nije protivila niti podnosila žalbu protiv prvostupanjskog rješenja o suđenju u odsutnosti od 21. svibnja 2003. godine. Naime, kada se cijeni da je od kritičnog događaja prošlo više od 18 godina za koje vrijeme izdane tjeeralice, kako domaće, tako niti međunarodne, nisu dale rezultata, a odbijena je i ekstradicija opt. M. P. iz Republike Bosne i Hercegovine, to imajući u vidu opravdan interes javnosti da se procesuiraju i dovrše kazneni postupci za teška kaznena djela počinjena u vrijeme Domovinskog rata na tlu Republike Hrvatske, slijedi zaključak da su ostvareni svi zakonski uvjeti iz čl. 305. st. 5. ZKP.

Pobijajući činjenična utvrđenja prvostupanjskog suda, optuženici ne osporavaju da su kritične prilike poduzeli radnje navedene u izreci osuđujuće presude, ali obojica tvrde da u vrijeme događaja nisu bili pripadnici naoružanih postrojbi pobunjenih Srba niti su obavljali kakvu vojnu dužnost, a opt. B. B. još i osporava svoju svijest o tome da bi pištolj iz kojeg je pucao u ošt. P. Z. bio otkočen i napunjen streljivom.

Nasuprot tome, ovaj Vrhovni sud ocjenjuje da je prvostupanjski sud, u zakonito provedenom dokaznom postupku, sve činjenice potpuno i pravilno utvrdio te je osnovano zaključio da su oba optuženika počinila kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva na način kako ih tereti optužba.

Prvostupanjski je sud pravilno utvrdio da su obojica optuženika u vrijeme događaja bili pripadnici naoružanih postrojbi pobunjenih Srba na okupiranom hrvatskom teritoriju u P. B.. Pripadnost opt. M. P. tzv. seoskim stražama predstavlja upravo takve naoružane paravojne postrojbe koje su se uključile u oružani sukob protiv hrvatskih snaga. S druge strane, opt. B. B. u žalbi niti ne spori da je bio pripadnikom takvih postrojbi, već navodi da kritične prilike nije bio na vojnom zadatku, što iz naprijed navedenih razloga nije niti odlučno. O uključenosti opt. B. B. u oružane sukobe rječito govori njegova molba od 12. rujna 1993. godine upućena „komandantu vojske Republike Srpske Krajine“ u kojoj navodi da je tri godine ratovao na benkovačkom ratištu te moli da ga se vrati u njegovu staru jedinicu ili neku drugu „da nastavi ratovati protiv Hrvata“. Isto tako, opt. M. P. u svojoj obrani priznaje da je kao rezervist JNA sudjelovao odmah na početku rata, a poslije je prešao u TO, da bi u kritično vrijeme bio pripadnikom seoskih straža u selu P.. Pri tome, za postojanje kaznene odgovornosti nije odlučno radi li se o vojnim ili neformalnim oružanim jedinicama koje su se uključile u borbu protiv hrvatskih snaga, jer počinitelj ovog kaznenog djela može biti svaki pripadnik koji se aktivno uključio u oružani sukob, a oba optuženika to očito jesu kada dijelom to sami potvrđuju, a s druge strane, saslušani svjedoci su ih u kritično vrijeme vidjeli naoružane i u maskirnim odorama. Stoga svojstvo optuženika pri izvršenju kaznenog djela uopće nije dvojbeno.

Prvostupanjski sud pravilno utvrđuje da su optuženici, u svojstvu navedenom u izreci prvostupanjske presude, za vrijeme oružanog sukoba u mjestu P. B. zastrašivali, terorizirali i pljačkali obitelj hrvatske nacionalnosti A. i P. Z., a opt. B. B., samostalno, još i usmrtilo civilnu osobu ošt. P. Z..

Prednja utvrđenja prvostupanjskog suda osnovano se temelje na obranama samih optuženika, jer obojica priznaju da su prilikom dolaska u kuću obitelji Z. prijetili nazočnima

vatrenim oružjem te su otuđili motokultivator (frezu), dvije bačve od 200 litara i lovačku pušku s 10 patrona, a opt. B. B. priznaje da je kod ponovljenog dolaska u kuću obitelji Z. htio otuđiti još i dva pršuta, kojom prilikom je u glavu ošt. P. Z. ispalio hitac iz pištolja i tako ju lišio života.

Iz obrana optuženika i iskaza saslušanih svjedoka jasno slijedi da su optuženici došli u kuću oštećenika hrvatske nacionalnosti s namjerom da ih zastrašuju i pljačkaju, a nakon što su, na očigled ukućanima koji su strepili za vlastiti život, otuđili u izreci navedene predmete, ubrzo se vraćaju s namjerom da nastave pljačku, tj. „da još nešto uzmu“, kako priznaje opt. B. B., a kada se pok. P. Z. tome usprotivila, opt. B. B. ju hladnokrvno ubija ispaljivanjem hica u glavu.

O vrijeđanju i fizičkom maltretiranju civila s ciljem njihovog zastrašivanja rječitio govore iskazi svjedoka P. V. i L. Z. koji su, zajedno s domaćinom pok. A. Z., pobjegli i sakrili se u obližnje šumarke u strahu od daljnjeg maltretiranja, a takvo ponašanje optuženika prema civilima koji ne učestvuju u oružanom sukobu, i to baš na dan rimokatoličke uskršnje nedjelje, sadrži sve elemente zastrašivanja i teroriziranja civilnog stanovništva, što je protivno odredbama Ženevske konvencije o zaštiti građanskih osoba u vrijeme rata od 12. kolovoza 1949. (u daljnjem tekstu: Konvencija) te Dopunskog protokola o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba od 8. lipnja 1977. (Protokol II) citiranih u izreci prvostupanjske presude.

Osim toga, opt. B. B. je prilikom pljačke i zastrašivanja bezrazložno usmrtio civila ošt. P. Z.. Teza žalbe da taj optuženik prilikom ispaljivanja hica nije bio svjestan da je pištolj napunjen i otkočen, potpuno je neuvjerljiva. Naime, i sam optuženik u svojoj obrani potvrđuje da je prije ulaska u hrvatsko selo stavio metak i repetirao pištolj kojeg je prethodno dobio od opt. M. P., pa kako je optuženik oružju vična osoba koja je do tada učestvovala u oružanom sukobu, govora nema o tome da bi izravna namjera na lišenje života oštećenice bila sporna.

Slijedom izloženih rezultata dokaznih postupka, dakle, nedvojbeno proizlazi da su optuženici zajednički vršili akte nasilja koji šire strah među civilima te bezobzirno postupali prema imovini stanovništva na okupiranom području, a opt. B. B. još i ubio civila čiji život i tijelo je posebno zaštićen odredbom čl. 3. toč. 1.a. i 4. Konvencije te čl. 4. st. 2. alineja a i čl. 13. Dopunskog protokola (II) pa su tako obojica počinili kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz čl. 120. st. 1. OKZRH za koje su oglašeni krivima.

S tim u vezi nije počinjena niti povreda kaznenog zakona koja se samo paušalno ističe u žalbi opt. B. B..

Konačno, ovaj Vrhovni sud ispitao je i odluku o izrečenoj kazni te nalazi da je žalba opt. M. P. u tom dijelu osnovana, dok žalba opt. B. B. nije osnovana.

U pravu je opt. M. P. da mu je za počinjeno kazneno djelo izrečena prestroga kazna zatvora. Kada se pravilno cijene sve po sudu prvog stupnja utvrđene olakotne okolnosti i to optuženikova mladost i neosuđivanost, a poglavito činjenica da je zbog skromnih intelektualnih funkcija, kako proizlazi iz psihijatrijskog vještačenja, tempore criminis bio smanjeno ubrojiv, a u nedostatku posebnih otegotnih okolnosti, tada količina poduzetih kriminalnih radnji opravdava izricanje blaže kazne zatvora i to u trajanju od šest godina.

Ovaj Vrhovni sud ocjenjuje da tako odmjerena kazna zatvora više odgovara okolnostima konkretnog slučaja i ličnosti optuženika te će se njome u dovoljnoj mjeri izraziti opravdani prijekor građana prema takvim počiniteljima kaznenih djela, a ujedno će se utjecati i na optuženika da shvati krajnju neprihvatljivost takvih i sličnih ponašanja.

Nasuprot tome, jedinstvena kazna zatvora u trajanju od 20 godina na koju je sada osuđen opt. B. B., u svemu je zakonita i pravedna. Ovo ne samo zato što taj optuženik odgovara zbog znatno težih kriminalnih radnji od opt. M. P., već i zato što je on, nakon kritičnog događaja, pravomoćno osuđen presudom Županijskog suda u Zadru br. K-36/95 od 9. listopada 1995. godine zbog istovrsnog kaznenog djela ratnog zločina počinjenog dana 24. studenog 1991. godine također u mjestu P., što sve ukazuje na njegovu izrazitu društvenu opasnost.

Zbog toga, ovdje utvrđena kazna zatvora u trajanju od 20 godina nije prestroga, tim više jer sud nije našao posebnih olakotnih okolnosti, pa je uzevši kao utvrđenu kaznu zatvora u trajanju od sedam godina koja je optuženiku izrečena citiranom pravomoćnom presudom Županijskog suda u Zadru, optuženika osnovano, primjenom odredaba o stjecaju, osudio na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 20 godina.

Time je, zbog poštivanja načela apsorpcije kazni, opt. B. B. de facto izostalo izdržavanje kazne za jedno od počinjenih kaznenih djela ratnog zločina, pa daljnjem izricanju blaže kazne doista nema mjesta.

Sigurnosna mjera oduzimanja predmeta – pištolja sukladna je čl. 64. st. 1. OKZRH.

Budući su navodi žalbe opt. M. P. djelomično osnovani, dok žalba opt. B. B. iz navedenih razloga nije osnovana, a ispitivanjem prvostupanjske presude nisu nađene povrede na koje ovaj Vrhovni sud, u smislu čl. 379. st. 1. ZKP, pazi po službenoj dužnosti, trebalo je, temeljem čl. 387. i čl. 390. ZKP, odlučiti kao u izreci ove drugostupanjske presude.

U Zagrebu, 5. studenog 2009. godine

Zapisničar:
Vojimir Katić, v.r.

Predsjednica vijeća:
Zlata Lipnjak-Bosanac, v.r.

POUKA O PRAVNOM LIJEKU:

Protiv ove presude opt. B. B. i državni odvjetnik mogu podnijeti žalbu u roku od 15 dana od dana dostave pisanog otpavka ove presude. Žalba se podnosi putem prvostupanjskog suda u dovoljnom broju primjeraka, a o njoj odlučuje Vrhovni sud Republike Hrvatske u trećem stupnju.